

שיעורי חינוך

מראש הישיבה שליט"א

עצות פרקטיות והדרכה להורים, מלמדים, מחנכים ומחנכות

פרשת ויחי
שנת תשפ"ו

גליון
קל"ה

שיעורי חינוך

מאת ראש הישיבה שליט"א

• הילד חי בעולמו

לכל ילד יש את דרך החשיבה שלו, והאופן איך הוא חי בעולמו, אבל זה לא אומר שהוא ילד רע.

בשיחה קצרה אפשר לתפס את הלב של ילד

מלמדים יקרים, תבקשו מהשם יתברך שתאהבו את הילדים, שתמצאו טוב בכל ילד ותמצאו את המהלך אל כל ילד.

בשיחה קצרה עם ילד, אפשר לתפס את הלב שלו שהוא ירצה להתנהג טוב, ולכן מאוד נחוץ מדי פעם בפעם לתפס שיחה עם כל ילד, שיחה אין פרושה חצי שעה, ואפילו לא עשר דקות, מספיק שיחה של כמה מלים, שואלים את הילד: "מה קורה? מה נשמע? איך אתה מרגיש?" כי כשילד רואה שהמלמד מתעניין בו, זה עושה לו רצון להתנהג טוב.

השיחה יכולה גם להועיל שהילד יפתח למלמד ויספר לו אם מפריע לו משהו. מלמד של ילדים בני שלוש ספר לי שילד אחד מהפכה שלו היה יום אחד מפרע מאוד, הוא הרביץ לילדים ועשה מריבות, והמלמד קרא לילד לצד והעיר לו: "למה אתה מרביץ לילדים?" והילד אומר לו: "שהמלמד לא ירביץ לי, כי כבר מרביצים לי בבית, אני לא מתנהג יפה כשאומרים לי ללכת לישון". והמלמד הבין כבר בדיוק למה הילד מתנהג כך בפכה, כי

נגדו, שתדעו שזה לא נכון; אף ילד לא בא לתלמוד תורה כדי לנהל מלחמה עם המלמד, ילדים באים לתלמוד תורה רק מסבה אחת, כי האמא העלתה אותו על ההסעה וההסעה הובילה אותו לתלמוד תורה...

וכשמלמד יושב בפכה וזה נראה לו על כמה ילדים שיש להם כאן מטרה לצער אותו ולהתעלל בו... שידע שאלו רק הדמיונות שלו, כי לילדים אין כלום נגד המלמד, הם פשוט רוצים לעשות את מה שהמלמד רצה לעשות ביולדותו כשהוא ישב בפכה... הילדים שנראים שהם רוצים לעקר אותה, באמת לא מכוונים לכלום, הם פשוט ילדים, וילדים אוהבים לשחק ולבלות.

אני עוד זוכר בדיוק עד כמה אהבתי לשחק בתלמוד תורה; על הקיר בפכה שלי היה תלוי שעון גדול, כל היום הסתפלת על זה, ועשיתי את זה בחכמה כדי שהמלמד לא יוכל לגער בי: 'אה, אתה כבר עוד פעם מסתכל על השעון, אתה כבר רוצה לצאת החוצה, אתה לא מעניין ללמד... אבל רק חשבת: 'מתי כבר תהיה הפסקה? מתי כבר יגיע הצהריים ויהיה אפשר כבר לשחק'.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מוֹבָא בְּפִנִּיכִם שְׁעוֹר שְׁמִסֵּר רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה שְׁלִיט"א בְּפִרְשֵׁת עֵקֶב ה'תשפ"ו.

לחזק מלמדים זה הדבר הכי חשוב אצלי

מלמדים יקרים, זו עבודת זכות גדולה שאני יכול לחזק אתכם ולקחת חלק בעבודת הקדש שלכם.

במשך היום אני עושה בעזרת השם הרבה דברים, וכל דבר הוא מאוד חשוב אצלי, אבל מה שאני יכול לפנות כמה דקות מהיום כדי לחזק את המלמדים היקרים - זה אצלי הדבר הכי חשוב.

רואים בגמרא (שבת קיח): שהתנא הקדוש רבי יוסי בקש מהקדוש ברוך הוא: "יהא חלקי מאוכלי שלש סעודות בשבת", עוד הוא אמר: "יהא חלקי מהמתפללים עם דמדומי חמה" עם אלו שמתפללים ותיקין, וכך אמר התנא הקדוש רבי יוסי עוד כמה דברים שהוא רוצה בהם חלק. אני מבקש מהקדוש ברוך הוא: "יהא חלקי עם האנשים שלומדים עם ילדי ישראל למען הקדוש ברוך הוא".

למה באים ילדים לתלמוד תורה?

מלמדים יקרים, הרבה פעמים בונה המלמד לעצמו בנין במח על ילד, שהילד בא לתלמוד תורה רק כדי להרס אותו, לעקר אותו וללחם

יענה במלוא התמימות: "אני טמא, עוד לא נטלתי ידים ואני לא יודע אם מתר לי לפתח את הסדור" ... ומתברר שהילד בכלל לא התכוון לעשות רע, מגיעה לו בכלל מלה טובה כמה יפה הוא נזהר שהידים שלו יהיו נקיות בשעת התפלה.

הוא לא מתכוון לכלום, יש לו פצע עם מגלה

תשמעו ספור יפה שקרה במוסדות שלנו. יום אחד נכנס המלמד לכתתו והוא מבחין בילד אחד שנשאר לעמד על מקומו, והוא לא רוצה להתישב, המלמד עשה חשבון מיד שהילד רוצה להתחשבן אתו על משהו, כי אתמול הוא בקש מהמלמד שיחליף לו מקום, והמלמד לא הסכים לזה, ולכן הוא לא מתישב היום על מקומו. והמלמד חשב: 'אני יהיה מספיק חכם כדי לא לעשות מזה עסק שלם, אני אעשה את עצמי כאלו שלא ראיתי שהוא עומד, אבל בתוך הלב שלו נדלק כמו קמקום קטן של כעס.

תוך כדי כך נכנס המנהל לכתה, והוא שואל בשקט את המלמד: "מה הספור עם הילד?" ענה לו המלמד: "הוא עושה לי ברגז כי אתמול הוא רצה להחליף מקום ואני לא הרשיתי לו, ואני חושב שיותר טוב שאתעלם ממנו במקום שאגיד לו לשבת, והוא לא ישמע בקולי, ותהיה מריבה שלמה".

אחר כך פגש המנהל את הילד בחוץ, והוא שאל אותו: "למה לא יושבת כרגיל בכתה?" והילד ענה לו: "כי יש לי פצע עם מגלה, ויש לי יסורים עצומים כשאני יושב על זה".

תראו מה קורה כאן; המלמד לא רוצה לריב עם ילד, ולכן הוא מתעלם מהילד, ולמעשה זה גם מריבה כלשהי, כי להתעלם מילד זה גם כואב לילד, זה נקרא מלחמה שקטה, ובאמת הילד לא רצה כאן

שתאורר, והיא נשארת הילדה הכי טובה

קרה ספור יפה בבית פיגא. אחת המורות הגיע לבית החנוך והיא רואה שילדה עומדת מחוץ לכתה, ולא רוצה להכנס, והמורה שואלת אותה: "למה את לא נכנסת לכתה?" והילדה עונה: "כי מאוד חם בכתה", אמרה לה המורה: "לכי תעלי מהר לגג, תתאורר קצת, ותחזרי מהר לכתה".

כשהמורות האחרות שמעו את הספור, הן מאוד התפעלו מזה. כי היתה אפשר לעשות מלחמה שלמה עם הילדה; "מה זאת אומרת שחם! רק לך חם?! לילדות אחרות לא חם!?" והיתה כבר פורצת מלחמה שלמה בין הילדה והמורה, והאמא היתה כבר צריכה להתקשר למורה ולמנהלת... אבל ברוך השם שלמורה היתה שכל, המורה זכרה שהילדה לא באה לבית החנוך כדי לריב איתה, היא פשוט ילדה והיא חיה בעולם שלה, ועכשו יצא לה שחם לה... אז היא שלחה אותה לגג כדי להתאורר, והיא נשארה להיות התלמידה הכי טובה של הכתה.

מגיע לו בכלל מלה טובה

מלמדים יקרים, הרבה מאוד פעמים כשילד לא עושה משהו שצריכים לעשות, מיד חושבים: 'מן הסתם הוא מתנהג כך, כי הוא רוצה להכעיס אותי, אסור אבל לסמוך על המבט שלי, צריכים לשאל את הילד: "למה עשית את זה?" ובכך המקרים יתברר שהוא עשה את זה בגלל סבה אחרת בכלל.

לדגמא, כשמלמד אומר שכלם יפתחו את הסדור, וכלם פותחים את הסדור חוץ מילד אחד, המלמד כבר חושב שהילד כבר קצת ממרמר נגדו, וכבר חושבים איך להעניש אותו, אבל אם היו שואלים את הילד: "למה אתה לא פותח את הסדור?" יכול להתברר שהילד

כשילד בן שלוש אומר דברים כאלו, זה אומר שמסכן הוא סובל מאוד מההורים שלו בבית.

החברמנים יכולים להיות הכי טובים בכתה

המנהל משאיר לי כל יום הודעה עם כל החדשות שהתרחשו בתלמוד תורה. יום אחד הוא מספר לי שאי אפשר להסתדר עם ילד מסים, והוא אומר לי את שם הילד; הילד הוא תוסס וחברמן... ואני חושב לעצמי: 'כל כך חבל שמתקשים עם הילד הזה, צריכים להתידד אתו, ולדבר אליו בשפה שלו, והוא יהפך להיות התלמיד הכי טוב'.

כשהייתי מלמד הייתי צריך לבקש מהקדוש ברוך הוא על ה'מצנינים' שישובו כל היום עם הידים על השלחן, ולא יזו מהמקום - שגם הם ימצאו חן בעיני; החברמנים התוססים היו התלמידים הכי טובים שלי, כי ברגע שמתידדים אתם, הם מתנהגים כראוי ונהיים מאוד מסורים למלמד.

כשהייתי ילד גם הייתי מהחברמנים התוססים; אני הייתי בין הילדים שהמלמד שלמד אתנו למודי חל התקשה אתנו, עד שאבא שלי שליט"א אמר לי לחזור הביתה אחרי הצהרים לפני תחלת למודי החל, שאשב על ידו בכולל. [בימי ילדותי המצב בלמודי חל לא היה כמו שצריך, היו לוקחים מלמדים לא משלנו והילדים היו מתנהגים בחצפה גדולה, והם לא ידעו איך עוצרים את זה; במקום לחנך את הילדים שלא יעשו את זה, היו נלחמים עם הילדים יום אחרי יום, הם לא ידעו שהכל תלוי במוח; מלמד שבטוח במח שלו שהילדים הולכים לצית לו והולכים לשבת יפה ובשקט, והוא דורש את זה מהילדים פעם ועוד פעם הוא יכול להצליח להשליט דרך ארץ חזקה בכתה].

לעשות שום דבר נגד המלמד. המלמד היה צריך לשאל אותו בשקט: "למה אתה לא מתישב? משהו מפריע לך? הרגלים שלך כואבות לך?"

הבחור כבר רוצה לכבס את הכביסה שלו...

תשמעו עוד ספור שקרה בישיבה שלנו. יום אחרי תשעה באב נכנס בחור לישיבה מאחר מאוד, זה היה כבר אחרי חצות, והמגיד שיעור מבחין שבחור נגש אליו ושאל אותו בקול: "מתי חצות?!" את המגיד שיעור זה הכעיס מאוד, מיד הוא חשב לעצמו: 'למה הוא מתערב בדברים שלא שייכים אליו, הוא מביש בחור ברבים על אחורו לישיבה, עד כאן, חייבים לסדר עכשו את הבחור!' אבל המגיד שיעור נזכר מיד בכלל שאי אפשר לנקט כל פעולה לפני ששואלים, ולכן הוא נגש אליו ושאל

כשדם נשפך לו מאפו, כל החלצה שלו היתה אדמה מדם, היה נראה שמשהו נתן לו מכות רצח, ומוהרא"ש שואל אותו: "מה קרה לך?" והוא מצביע על בחור אחר מהישיבה שהרביץ לו. מוהרא"ש היה נסער מאוד, הוא קרא לחדרו את הבחור השני, ושאל אותו: "למה אתה מרביץ לבחור?!" והוא אומר למוהרא"ש: "הוא חנק אותי ולא יכלתי לנשם, אז נתתי לו מכה קלה באף כדי שיעזב אותי, והתחיל לרדת דם מהאף שלו..."

מוהרא"ש ספר לנו את הספור הזה כדי להראות לנו איך שצריכים לצית לתורה ולשמע את שני הצדדים, אפילו שזה נראה ממש שאנו יודעים את האמת.

השם יתברך יעזור, שתהיה לכם הרבה הצלחה וסיעתא דשמיא, אמן.

אותו אישית: "למה אתה שואל אותי מתי חצות?!" והבחור ענה לו: "כי אני רוצה לדעת אם כבר מתר לכבס את הכביסה אחרי תשעת הימים!"

והתברר שהוא לא חשב בכלל להגיד מוסר לבחור שהגיע מאחר, אלא היות שהיה מוצאי תשעה באב ונוהגים לחפות ולא לכבס כביסה עד חצות (כמבאר בשלחן ערוך ארח חיים סימן תקנ"ח, סעיף א', ובטורי זקב ומגן אברהם שם), לכן הוא שאל האם כבר חצות, ומתברר כבר לכבס כביסה.

הספור התרחש עם בחור, אז ודאי ובודאי אצל ילדים, שאי אפשר להעניש ילד לפני שמדברים עם הילד וחוקרים מה הצד שלו בספור.

לא להתמלא עם רגשות של רחמים

מוהרא"ש מספר: פעם נכנס בחור - תלמיד מהישיבה שלו,

מכתבים בעניני חינוך

מאת ראש הישיבה שליט"א

אני מלמד במוסד אחר, מתר לי לדבר הרבה מהשם יתברך?

שאלה:

לכבוד ראש הישיבה שליט"א,

ברוך השם התקבלתי להיות מלמד לילדים בני שלוש, ורציתי לדעת איך להתנהג.

אני מרגיש שאני כל הזמן רק רוצה לדבר אל הילדים - מהשם יתברך, ספורי תפלה, ספורי צדיקים; אבל אני מפחד שאם אדבר מדי הרבה, אנשים מאד יכעסו עלי, יחשדו שאני רוצה למכר לילדים ברסלב. גם אשתי הזהירה אותי לא למתח את החבל, כי יזרקו אותי בגלל שאני מדבר מברסלב.

רציתי לשאול האם אכן עלי להזהר שלא לדבר יותר מידי אל הילדים מהשם יתברך או לא? ואם כן, מהו הגבול?

ישר כח

תשובה:

בעזרת ה' יתברך - ערב שבת קדש פרשת אחרי ב' (באר"י קדושים), מברכים החדש, כ"ח ניסן, שנת ה'תשפ"ב

לכבוד ... נרו יאיר

קבלתי את מכתבך.

אשריך ואשרי חלקך שאתה מלמד לתינוקות של בית רבן. חכמינו זכרונם לברכה אומרים (מדרש איכה, פתיחתא ב): "מאן אינון נטורי קרתא", מי שומר על העיר מרע? "אלו סופרים, ומשנים, שהם הוגים ומשנים ומשמרין את התורה ביום ובלילה", המלמדים שלומדים תורה עם הילדים, הם שומרים על העיר מכל רע.

חבל שמלמדים כל כך שבועים בתוכם, הם לא מחשיכים את עצמם; הרי העולם עומד על המלמדים

שלומדים תורה עם תינוקות של בית רבן! חכמינו הקדושים אומרים (שבת קיט:): "אין העולם מתקיים אלא בשביל הכל תינוקות של בית רבן", האמורא הקדוש רבי פפא שאל את האמורא הקדוש אבאי, העולם לא עומד על התורה שלנו? "דידי ודידך מאי", מה עם התורה שלנו והתורה שלך? אומר לו אבאי: "אינו דומה הכל שיש בו חטא להכל שאין בו חטא", כל זה נזקף לזכותו של המלמד שיושב עם ילדים ולומד, מתפלל ומכניס בהם אמונה.

תכנים בילדים אמונה פשוטה, תדבר אליהם מאמונה בהשם יתברך, לבקש מהשם יתברך ולהודות להשם יתברך - בלי הגבלה; אל תפחד מאף אחד, אתה תדבר אליהם מהשם יתברך,

אתה לא צריך לדבר מברסלב, אבל מאמונה תדבר בלי פחד. שבת שמחה.

...

(קנטרס עצתו אמונה פרשת כי תשא, שנת תשפ"ב)

האם מתר להשתטות בלמוד הקריאה עם ילדים?

שאלה:

לכבוד ראש הישיבה שליט"א, אני רוצה לשאל שאלה קטנה; אני מלמד לקריאה, וכשלוסדים א-ב ונקודות עם הילדים, משתטים בכל מיני סימנים וילדותיים, בדיחות וילדותיות, ובדומה, כדי שהילדים יאהבו ויזכרו את האותיות והנקודות.

אני נוהג כשאני מסים את צורת הנקודות בסדרן, אני ממשיך לשיר את נגון הנקודות, נקודה באמצע, זה מלאפום, כך נכנס להם לראש סימן על מלאפום. אבל לפעמים כשאני שר עם הילדים אני עושה בדוקא טעות ובמקום לשיר "פינטל (נקודה) באמצע, זה מלאפום, אני שר 'פימפל' (פצעון) באמצע, זה מלאפום, והילדים צוחקים. אחר כך אני אומר להם שזה טעות, צריכים לומר פינטל (נקודה) ולא פימפל (פצעון). האם זה ראוי?

ישר כח

תשובה:

בעזרת ה' יתברך - יום ב' פרשת תצוה, ו' אדר א', שנת ה'תשפ"ב

לכבוד ... גרו יאיר

קבלתי את מכתבך.

"משיב הרוח, ומוריד הגשם" - התחיל לרדת גשם, שאלו אותו: "מה הם מעשיך הטובים?" וענה: "מלמד דרדקי אני - אני מלמד תורה לילדי ישראל, ואני לא מפלה בין ילד שאביו משלם לי עבור הלמוד, לבין ילד שאביו לא משלם; עוד מנהג יש לי, כשאני רואה ילד שלא רוצה ללמד אני משחד אותו, יש לי בכיתי אקוריום עם דגים ואני אומר לו שאם הוא ילמד אראה לו את הדגים, עד שהוא מתחיל ללמד"; רואים מכאן את המעלה של מלמד שמוריד עצמו לילדים כדי שהם ידעו ללמד.

פינטל פמפל, דימפל וסימפל - לא משנה מה אתה אומר, העקר שהילדים יקלטו היטב את אותיות הא-ב הקדושות, שהם ידעו לקרא היטב, ויגדלו צדיקים גדולים שילמדו את התורה הקדושה.

השם יעזר שתצליח בכל הענינים.

...

(קנטרס עצתו אמונה פרשת כי תשא, שנת תשפ"ב)

מדור חינוך

מקור ברסלב

לשמיעת כל שיעורי החינוך

(באדיש)

מראש הישיבה שליט"א

ב'קול ברסלב'

הקישו 1-2-4-2-1

- שמינו וזהו נכסב -

אשריך שאתה מוריד את עצמך כל כך לילדים, אתה עושה להם כל כך מענין - שהם יאהבו את הא-ב, שהם יאהבו ללמד.

כשמוהרא"ש היה מדבר על צדיק איך הוא מוריד את עצמו לתלמידים, מוהרא"ש היה תמיד מביא משל למלמד טוב. מוהרא"ש היה אומר: "מלמד טוב הוא זה שמוריד את עצמו לילדים, הוא יושב עם הילדים על הרצפה, הוא עושה עם המשחקים אות אלה, כך זה נכנס למח של הילדים. כשאנשים רואים את זה, הם מציצים לחלון של הפתח ורואים איך המלמד משחק על הרצפה, הם שואלים: 'מה קורה כאן? הוא מלמד נורמלי? הוא משחק עם הילדים?' המנהל עונה להם: 'חכו, ותראו בעצמכם, הבן שלכם יחזר הביתה וידע את הא-ב', - ואז רואים שזהו מלמד טוב, הוא כל כך מוריד את עצמו לילדים עד שהם קולטים היטב את הלמוד. כך הוא צדיק, נדמה שהוא טפשי, הוא מדבר, הוא משוחח, הוא צוחק, הוא מוריד עצמו לתלמידים, אבל אחר כך כשהתלמידים הולכים הביתה, הם מתחילים לדבר אל השם יתברך, הם מתחילים לחיות באמונה - כל זה הוא בכח הצדיק".

מוהרא"ש היה תמיד מחזק את המלמדים עם מה שחכמינו זכרונם לברכה מספרים (תענית כד). פעם היתה שנת בצרת - תקופה ארצה לא ירדו גשמים, גזרו תענית ועדין לא ירדו גשמים, קם יהודי פשוט ונגש אל העמוד ומיד כשהוא אמר:

לקבלת הגליון מדי שבוע יש לשלוח אימייל ל: chinuchgilyon@gmail.com

קול ברסלב

קוואל פון אמונה (נשים)

שיעורים; סיפורי תפילה; מתכונים; ועוד

079-704-0069

ארצות הברית 212-444-9169 / 845-351-9060 / אנגליה 03303502363

קנדה 438-320-9090

...

קול ברסלב

שיעורים; חינוך יומי; ניגונים; סיפורי תפילה ועוד

079-704-0066

ארצות הברית 212-444-9191 / 845-351-0910 / אנגליה 03303502361

קנדה 4383008080 / בלגיה 3235003461 / ארגנטינה 11552354370

מייל חינוך יומי chizikyomi@gmail.com